

Szerkesztői iroda:
Streintz és Eschenlohr
könyvnyomdája.
Csak bérmentes levelek
fogadtnak el.
Kéziratok vissza nem
küldetnek.

Előfizetési díj
vidékre postán vagy hely-
ben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8.—
Félévre . . . 4.—
Negyedévre . . . 2.—

BAJAI FIGYELŐ

politikai hetilap.

Kiadó-hivatal:
Streintz és Eschenlohr
könyvnyomdája
B ó d o g - t é r .

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy 3 hasábos petit sor egy-
szeri megjelenésért 10 kr., 3-
szori 8 kr., 10-szerért 6 kr. fi-
zetendő. — Minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj jár.
A nyilttér 1 petit sora 12 kr.
A hirdetési díj előre fizetendő.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Vasutunk ügye végre-valahára meg van oldva. A képviselőház ugyanis — mint nekünk Budapestről táviratozzák, — ma, szombaton egyhangúlag elfogadta a baja-szabadkai vasút kiépítéséről szóló törvényjavaslatot. A függetlenségi párti körben Olay Lajos ösmertette az ügyet s neki köszönhetni, hogy az ellenzék is hozzájárult a javaslat elfogadásához.

A földadóról.

Tudvalevő tény, hogy Magyarországon az adóügy terén nem csupán az igazság, hanem gyakran az élelmesség is döntő befolyást gyakorol. Így például volt idő, a midőn a szeszgyárosok a visszatérítés folytán kiestek az adózás alól, és másrészt voltak olyan községek, melyek a középminőségű legelő után nagyobb adót fizettek, mint mások az I-ső osztályú szántóföld után. Továbbá nem lehet elvitatni azt, hogy az egyes adónemek között nincs meg azon kellő arány, mely minden igazságos megadóztatásnak alapköve és nélkülözhetetlen kelléke; de most hazánkban a föld tiszta jövedelme után oly nagy adó % van megállapítva, mint sehol Európában, azért a többi adónemmel a szükséges arányosítás legyőzhetetlen akadályokba ütközik.

Nem szándékom ezen állításom bebizonyításánál részletekbe bocsátkozni, de miután a „Nemzet“ 23. számában — Poroszországra hivatkozva — beismeri, hogy nálunk nagyobb százalékból (25 1/2 %) van kiróva a földadó mint ott (9%), s azzal vigasztalja olvasóit, hogy ott 125% a köz költség, mikor nálunk csak 11% átlagban, és hogy nálunk a földnek tiszta jövedelme csak harmadrésben lett a kataszteri becslések folytán felvéve, — óhajtók pár szóban erre reflektálni.

Lássuk, mennyiben van igaza a „Nemzet“ cikkírójának?

Poroszországban vagyis az 1861-ben fenn-

állott Porosz államban az összes földbirtoknak — mely több a magyar állam földbirtokánál — tiszta jövedelme becslés folytán 446 millió márkában, vagyis 223 m. forintban lett megállapítva, és így az egyenes adó a jövedelem 9%-val = 20 millió forintban.

Nálunk az állandó földadó kataszter szerint az összes föld tiszta jövedelme 150 millió forintban lett megállapítva, tehát 73 millióval kevesebb, mint a porosz kataszter tiszta jövedelme. De ha már most tekintetbe vesszük, hogy nálunk a földbirtok először sokkal kevesebb, és másrészt nem is oly értékes és jövedelmező, mint Poroszországban, — akkor a felmerült különbség a körülményeknek megfelelő; és nem áll azon állítás, hogy nálunk a tiszta jövedelem csak 1/3-részből lett adó alá felvéve.

Ezen 150 millió forint tiszta jövedelem után egyenes adóba 38 millió forintnak kell befolyjni — vagyis a tiszta jövedelem 25 1/2 %-át kell felvenni adókulcs gyanánt. A 25 1/2 %-hoz — mely az egyéni reklamáció után könnyen 26%-ra is felszaporodhat — még 30% jövedelmi pótdadó is járul, minek folytán a földbirtok a tiszta jövedelem 33%-kával lesz megadóztatva. No hát ez oly arány, mely magában is képes az országban szociális mozgalmat felidézni.

A községi adónál tény, miszerint Poroszországban s különösen a városokban nagyobb a községi adó, mint nálunk, sőt van város, a hol a községi adó a 100%-ot is meghaladja. — Ezen körülmény távolról sem bizonyítja a „Nemzet“ állítása mellett, sőt inkább azt mutatja, hogy nálunk a kincstári adók túlmagasak, és hogy Poroszországban az állam nem követel annyit a maga részére, mint a mennyivel a polgárok maguk rendelkezhetnek, és nálunk az állam tízszer annyit követel, mint a mennyi a községi önkormányzatra jut. És végre a „Nemzet“ egy szóval sem állítja, hogy a 125% községi adóban nincs olyan, a mi nálunk az állítólagos 11%-ból hiányzik t. i. iskola költség, községi és megyei közmunka stb. mi teteme-

sen emeli a 11% ot, mely — mellesleg legyen mondva — édes kevés községben található.

Nem tudom, mi lehetett oka, hogy a kormány lapja az egyéni reklamáció idejében kataszterünket oly rózsás színben igyekszik feltüntetni. Nevezett lap elmegy odáig, hogy a kisbirtoknál a helyzetet különösen kedvezőnek tartja mert ugymond: a szegény ember maga mivelvén földjét, — nagyobb tiszta haszna a föld után. — Hát azért pusztul hazánkban az 1/4 és 1/3, kültelekkel bíró gazdák száma, mert nagyon jól megy dolguk?! Aki ebben a hitben él, az nem lehet egy véleményben Széchenyi Pállal . . . Ebből azonban nem azt akarom következtetni mint-ha a földmívelési miniszter véleményét a kataszteri közlegek, munkálatukban érvényre juttatták volna; mert egyrésztben ők, és másrésztben a kormány lett volna hivatva a porosz kataszterben lefektetett alapelvek meghonosítására az első lépést megtenni. Igaz, a mi kataszterünk sokban a porosz irányt követi, de mellőzte az osztályadó elvét, mely ott a kevésbé vagyonos osztály védelméül szolgál. Az osztályadó minden kultur államban egy szükséges reform, mely az alsóbb néposztály adóján könnyít és fokozatosan nagyobb terhet ró azokra, kik a nélkülözést csak hírből ismerik.

Ezen reform nálunk is be fog következni: azonban addig is éljünk jogunkkal és lehetőleg igyekezzünk a kataszterben lévő különbözetekeket okszerű reklamációk által eloszlatni — mert itt az alkalom, hogy ezt tegyük . . .

Felszólalásom főcélja az, hogy az adózó közönség figyelmét ezen fontos tárgyra felhívjam, miután egy olyan munka fekszik előttünk, mely a föld adóját 40—50 évre megállapítja. Tudjuk azt, hogy még nem készült olyan kataszter, melyet javítani ne lehetett volna, és hogy a reklamáció ráfér a folyamatban lévő kataszterre is, arról eléggé gondoskodtak a laicus kat. közlegek. És hogy léteznek hibák, arról bárki is meggyőződhetik, csak olvassa el az országos kataszteri bizottság értekezletéről szóló tudósítást a „Pesti Napló“ 1883. 252. számában.

TÁRCZA.

Fogadásból.

Estély volt. A zene épen elhangzott; a kedvesen lejtő tánczoló kezét kézbe fonva föl és alá sétálgatnak; szabad az ifju bájos özvegy is, kivel találkozni oly igen óhajtottam s mely találkozás kellemeivel napok óta folyton foglalkoztam.

— Igen lekötőleg figyelem! — folytató a kölcsönös üdvözlések után.

— Éppen nem sőt kötelességem volt megjelenni meghívó névjegyem folytán.

— Névjegy! — veté oda pikánsan s a bájos vonások mosolygó tava sötét felhők mögé vonult, melyen hallgatott a piczi ajk mint vészeltel felhők villámaik cikázása előtt.

Meglepett e feltűnő változás. Igaz, bájos szépem sem volt ment Éva anyánk minden lányának közös tulajdonságától, a szeszélytől, de gondolám a „névjegy“ szó idézheté elé szemében azt a cikázó villámot, mely a kezében lévő hőszin lapocskába lecsapott, tovább kutatok s meg kell találnom az igazi okot.

— Talán megbánta, hogy „névjegyével“ megnyitá előttem e pillanat boldogságát?

— Oh nem; de ha nevem eszembe jut, a bánat köd száll elém s önzéssel telik el szívem, midőn mások oly szép névvel pompáznak, nekem pedig félnem kell azt még csak kiejteni is!

— Hogy lehet az, hisz' az a legszebb, legkedvesebb hangzásu minden név között!

— Lehet, az önök füleiben kellemesen hangzik különösen első szótagja, de én egyetlen egy betűje miatt ki nem állhatom, utálok és gyűlölöm; ha más nevem volna — a legközönségesebb szolgáló névvel is sokkal boldogabb lennék mint e névvel, melynek az az egyetlen egy betűje eleve megméltéylezi e földi lét minden kedvtőlését! . . .

— Boldog betű — sohajtam önkénytelenül — melyet ily szép szemek gyűlölnék s megvetnek!

— Jó, jó, csak gúnyolodják, önök velünk gyenge nemmel szemben úgy sem tudnak mást. Ha oly hős volnék, mint a minőknek magukat uton-útfélen fitogtatják, pusztító hadat üzennék mindannak, mi önök tetszését nem képes lebilincselni, s hozzá ha még oly ügyesen tudnám kezelni a tollat mint ön, ha annyi szép költeményt zengtem volna el mint ön: tűzzel vassal támadnék az abc e csúf ellen, önöknek, kik a tollal bánnak, kellene mindent e betű nélkül elmondaniok s így legyőzve megfoszthatnák létejogától.

— Mi sem könnyebb mint hő ohaját teljesíteni. Kedves kötelesség lesz előttem küzdeni az a-b-c e csúfja ellen, mely a nyelvnek megakasztója s melyet az ifju mágnások mégis oly tüntetőleg hangoztatnak s mely nagysádnak is oly sok kellemetlen pillanatot okozott.

— Nagy fába vágja tollát vagy inkább fejszéjét, — viszonzá, — nehéz,mondhatom megoldhatatlan feladathoz fog; összes igyekezete gyenge nyilként pattan vissza lábái elé s ön kénytelen lesz ellensége, egy bütöi előtt legyőzöttként meghajolni! sokat gondolkoztam e fölött s én győzelmet kétesnek majdnem lehetetlennek hiszem.

— Én nem! Sőt biztos vagyok! — felelém ünfeledten — győzelem vagy többé soha sem veszem kezembe a tollat!

— Ismétlem lehetetlen; s ha tetszik fogadjunk. Nyolcz nap elég idő, s ha képes lesz a „Bajai Figyelő“ jövő számában a győzött betű nélkül csak kicsi kis költeményt vagy cikket is közölni, meghajlom mint győztes előtt, sohajtsa a legnehezbebet, teljesítem kívánságát.

— Elfogadom. — S ha mint legyőzött volnék kénytelen nagysád előtt megjelenni, mivel adozom én?

— Elég lesz az öntudat lesújtó szégyene, hogy a legcsufabb betű is legyőzte s hogy be kell önnek is látnia mily gyengék, még ily kicsi megvetett ellenség is diadalmaszkodhatik a hősök felett is.

— Ez még mind csekély büntetés lenne; ha elfogadja mint vesztés fél egy évig minden nyolcz nap nyolcz kamellával diszitettem ablakait, hogy oda tekintve láthat-sam elbizakodottságom élő tanuit.

— Jó, elfogadom; áll a fogadás.

Ismét fölhangzott a zene; Polka négyes s tudja ég miféle táncz következett még s csak aztán szünet.

Nem idegenkedem ugyan a tánczólól, de mégis csak olyan kisegítő eszköz félének gondolom, melyhez a legvégső szükségben folyamodunk, ha a nőkel más talán hasznosabbat s okosabbat műveltetni nem tudunk. — Nem tagadom, a bájos özvegy öszinte nyilt kedélye, kellemes elméssége delejként vonzott magához, önként engedém magam kedvességé foglyául s csevegését elhallgattam volna hosszán . . . sokáig . . . talán az utolsó itéletnapjáig.

Éjfél elmúlt. A vendégek oszoltak, bájos szépem is többekkel készült elhagyni a kedélyes mulatságot. Lovagjának szegődtem, vidáman csevegve indultunk a szelid holdfénye mellett lakása felé.

— Nem tudnék költő neje lenni — folytató néhány pillanatnyi szünet után.

— Ha pénzköltőt gondol, helyeslem nézetét, de ha csak költőt, meg nem foghatom, mi okból idegenkedik a legboldogabb kedélyűektől?

— Azt hiszem, osztani fogja elvemet, ha nézeteime, meghallgatja. Átesett talán ön is azon a szenvedélyen melynek kínzó fájdalmait édeseknek szoktuk mondani. A költő hőse, megénekelte ideálja, kisebb nagyobb adag a költő saját énjéből, saját kedélyvilágából. Azt hiszi ön közönynyel tudnám nézni, a mint ez adag ama szenvedély tüzetől lobogna, fölgyjútvá ama női lény által, mely a képzelet minden szépségével földiszítve a költő lelkét hosszú időközön át elfoglalta, hozzá ha még ébenfekete haja és pokolsötét szeméi is volnának a magasztalt ideálnak, melylyel nyíltan bevallaná, hogy nem én vagyok? Nem szánna-e az egész világ ama nőt, ki lelánczoló magát a költőhöz, kinek lelke minden kőtetben mást dicsőít, mást énekel meg? — Eldobnám még a könyvet is magamtól, melyben az én ideálom ily lelkesedve zengne mások szépségét s ki tudnám vájni azt a két csillagot, melyekben képzelt mennyei boldogságát tündökleni véli.

Mintha az ég és föld is összeesküdött volna ellenem, nem védhettem a költő álláspontját, lakása előtt álltunk, s kölcsönös „jó éjt“ után „el ne feledje a fogadást“ szavakkal a ház kapujában tünt el.

Ma már az egyes járási ügyszintezési egyes kerületek között meglévő aránytalanságok el nem oszthatók, mintán az országos bizottság végzése folytán a tarifa el lett fogadva és megállapítva — ezek után a már elrendelt egyéni reklamáció csupán, a járáson belül érvényesíthető.

Az egyéni reklamáció folytán úgy az egyes községekben lévő földterületek között — mint a járáson belül az egyes községek között esetleg felforgó aránytalanságok eloszthatók. Azonban szem előtt kell tartani:

1. A reklamáció a járáson felállított járási vagy községi mintaterekkel való összehasonlítás által történik; esetleg bármely községben bármely földrészlettel kívánhatni az öntudatos összehasonlítást.

2. Az összehasonlítás alkalmával érvül használható: a hátrányos helyi viszonyok, a szállítási díjak különbözete stb.

3. Ok nélkül nem kell reklamálni, nehogy az érdekelt saját költségén szerezzen jogot a kataszteri közegeknek a tiszta jövedelmek fokozására; — mert amint az alap megbontására irtógy adatok — ugyanakkor az is bekövetkezhet.

Ezek azon körülmények, melyek a reklamációtól figyelembe veendőek.

Sokan vannak, kik azon balhiedelemben éltek, hogy az új kataszter szerint az adó kevesebb leend, mert ezentúl nem 29³/₄%, hanem csak 25¹/₂%-ot fizetünk a tiszta jövedelem után; no hát ez úgy is volna, ha a 14%-os pótdadó helyett ezentúl nem kellene 30%-ot fizetni, minék folytán az adóösszeg megint oda vág, ahol ezelőtt volt.

Tehát idején lássunk a dologhoz kellő méltányossággal és alapossággal.

Felhívás

Táncsics ügyében a magyar nemzethez!

Ami nagy időnek, melynek minden egyes napja telér a multak egy egy korszakával, ma már csak néhány élő alakja van köztünk. Ezek közül is a legnagyobbak, a nagy idő dicső zászlótartójának csak szelleme virraszt felettünk, csak eszméi élnek közöttünk. Ő maga idegen földön van s marad azon magaslaton, melyre őt a Magyarok Istene helyezte, hogy mint világító torony, bevilágítsa a nemzet jövőjének szadzait.

Ha kötelesség a hála, a kegyelet, a hódolat adót róni le a nagy zászlótartó iránt, akkor e kötelességet a zászló leghívebb követője, leghátrabb harciosa iránt is teljesíteni kell. Ez a rettenthetetlen harciosa a világot átható és mozgató eszméknek, melegkeblű szószólója, megvédője a nép igazainak, a leghívebb magyar mindazok között, kiket ez a föld, melyet ezer év óta sajátunknak vallunk, valaha hátán hordozott: *Táncsics Mihály*.

Az elismerés, a hála, a kegyelet adóját Táncsics iránt leróni minden igaz magyarnak, hazafiinak szent kötelessége. Az az agy, mely az emberiség, a haza, a nemzet boldogítását célzó gondolatoknak oly termékeny talaja volt, ma már megszűnt gondolkozni az eszmék felett; az ajkak, melyek évtizedeken át meg nem szűntek a megváltó igéket hirdetni, hallgatnak; a kéz elejtette s többé fel nem bírja venni azt a tollat, melylyel utat tört e fenséges eszmének: gondolat szabadság.

Lakásom felé indultam gondolkozva e nő különös szeszélye fölött. Szobánál szobák gondolatok suhantak át agyamon, de a mint alakba öntve kifejezem, majdnem mindegyik szobán ott öklelődik az a gyűlölt betű. Izgató letttem; siettem szobámba s minthogy az álom messze szált, leültem asztalomhoz, tollat fogtam s hozzáfektettem a nagy munkához. Egy betűt megölni, megfosztani létjogától, nem csekély feladat! Kedvem is volt a vállalathoz, eszembe jutott az ovoda, hol nem tudtam sokáig kimondani e betűt, a többi kis pajtások kinevettek, most itt az kedvező alkalom, bosszút állhatok; az emlékezet legszélő kellemetlen emlékei is követelik! Nem lehetetlen ez, kis cikkekkel csak csak vagy még kisebb költemény s ezzel enyém a győzelem! A tinta is itt ül vastag poczakos csépp alakjában tollamon, minden készen... csak a gondolatok nem jönnek a gyűlölt betű nélkül. Hosszan bámultam a lámpa fényébe, néha-néha fő-fölcsillant egy-egy alkalmas gondolat, megépipem, de oh fájdalom! a szó helyett előttem meglehetősen bizott fekete koczák ülnek, számuk egész nyájat tesz ki, szinte hallom utalatos hangjukat, melylyel a gyűlölt betűt hangoztatva megalomlatlan vállalatomat gúnyolják, Menekültem tőlük; ha ma nem, meglesz holnap vagy azután, van nyolcz napom, most menjünk aludni.

Másnap újból hozzáfogtam a munkához, de hasztalan; tíz tizenöt szó, mi ez a fogadás követelte cikket vagy költeménytől? A „holdhoz“ a szelidség ez és mintaképéhez intézem költői lendületemet, de a pegazus ma csökönyös volt, kapált, vágott, ágaskodott, csak tovább nem mozdult. Vegyünk más, neki tetszetősebb themát „A zöld ligethez“, gondolva, talán kimozdítják helyéből a liget csábjai. Hasztalan. — Odavágtam a tollat, megyek, bevallok lehetetlen munkát vállaltam, a fogadást elvesztetem, hozatom a kaméliákat...

A szép özvegy lakásán minden macskánál hamisabb szobacczicus fut előmbe, talán mivel a szokásos időnél előbb jöttem vagy mintha csak sejtette volna, mily fontos ügy nyomja szívemet, sietett átvenni a névjegyet azon megjegygyzéssel, hogy alig fogad el a nagyságos asszony, mivel még pongyolában van.

— Jó, jó csak vigye a névjegyet s fejezze még ki, hogy a tegnapi ügyben óhajtom tiszteletemet tenni.

Eltűnt. — Századoknak tüntek föl előttem a pillanatok, melyekben kintott az a gúnyos mosoly, melyet a szép özvegy ajkán átvonulni képzeltem, midőn bevallok gyöngeségemet s adott szavam alóli fölmentetésemet es-

A mire rá nem tudta birni Táncsicsot a föld minden hatalma, rávette a végzet könyörtelen csapása, az a szel-hűdés, mely munkaképességétől megfosztotta.

Táncsicsnak ma csak romja él közöttünk, elfelejtve elhagyva azon nemzet fiainak nagy többsége által, melynek boldogítására életét szentelte; meg csak a biztos anyagi lét nyugalmát sem élvezheti. Alig egy pár éve, hogy maga — hátán hordva — árulgatta könyveit, hogy a napi kenyérré valót megkeresse! Ő, ki mindenét áldozta a nemzetnek, viszonzásul ettől még csak egy kis száraz kenyéret sem kapott.

Hiszszük, hogy csak megfeledkezett róla a nemzet, de nem felejtette el; meggyőződésünk, hogy a nemzet teljesíteni fogja kötelességét ez igaz fia iránt, hisz a magyarnak soha sem tartozott hibái közé a hálatlanság. Nem volt, nincs a hazának fia, kinek bármely csekély szolgálatát szó nélkül fogadta volna a nemzet, Táncsics roppant munkáját sem felejtette el.

E hit, e meggyőződés, a Táncsics által hirdettet eszmék iránt való tántoríthatatlan ragaszkodás, az ősz, küzdelmeiben kifáradt harezos iránti hódolattal párosult tisztelet buzditott bennünket alulírottakat arra, hogy állandó „Táncsics-ünnepély bizottságá“, alakuljunk s a következőket tűzzük ki feladatunkul:

1. Ünnepélyek rendezése s hazafias adományok gyűjtése által az agg irót és áldott nejét az anyagi gondoktól megmenteni;

2. műveinek terjesztése, eszméinek népszerűsítése által állandó emléket emelni neki a nemzet szívében.

Alig fogtunk hozzá e kettős irányu munkához, arra a meggyőződésre jutottunk, hogy ha az érdemes hazafi vég-napjait csakugyan gondatlanokká, ugyszólván kellemesekké akarjuk tenni, alkalmat és módot kell nyujtanunk nejknek arra, hogy idejét férje ápolására fordíthassa. Elhatároztuk tehát egyik bizottsági gyűlésünkön, hogy a gyűjtött pénzeket magunkhoz vesszük, kamatoztatjuk, nyugtázzuk stb. Midőn e határozatunkat Táncsics nejknek tudomására hoztuk, hosszabb nyilatkozattal örvendeztetett meg bennünket, melyből idézzük a következő mondatot:

„Mintán agg korom, eddigi tevékenységem, bar mindenkor híven és odaadással osztozkodtam férjem sorsában, — a számadások vitelt, a nyugtázásokat s általában az üzleti eljárást, háztartásom vitele mellett lehetlenné teszik; miután én a „Táncsics-ünnepély bizottság“ iránt hálával és teljes bizalommal viseltetem: köszönettel fogadom a bizottság azon határozatát, hogy öreg napjainkat állandó ünnepélylyé óhajta tenni, az által, hogy az anyagi gondok terhét vállaimról levenni akarja és szabad időmet teljesen beteg férjem ápolására szentelni lehetősé teszi, mely okból a bizottság házi és megélhetési szükségleteinknek fedezésére az én szerény igényeim szemmel tartásával és a számadások évenkénti nyilvánosságra hozatalára vállalkozni hajlandó.“

Mint ebből látható, az agg hazafi és hű neje ügyeiket a bizottság kezébe tették le. Bizalommal fordulunk ennélfogva a hazai közönséghez, méltóztatásuk adományait az általunk jelzett kettős cél megvalósítására vagy a lapokhoz, vagy egyenesen bizottságunk elnökéhez (Bokros József, zerge-utca 5.) küldeni. Táncsics művei (7 kötet 3 firt 50 kr. leszállított áron) szintén nála rendelhetők meg.

Ez idő szerint meglehetősen pénzösszeg van a bizottság felügyelete alatt a takarékpénztárban, az agg hazafi sorsa tehát pár hónapra biztosítva van; de azért a gyűjtéseket folytatnunk kell, hogy Táncsics halála után neje se maradjon nyomorban; majd az esetlegesen fenmaradt összegből emléket állítsunk Táncsicsnak.

Táncsicsnak még kéziratban lévő „Életpályám“ című három kötetes műve kiadására külön gyűjtünk. E célra már 70 firtunk van együtt.

Kettős célunk megvalósítása érdekében kérünk minden igaz hazafit és magyart, támogasson bennünket nemes célunk kivételében. Alakítsanak a vidékiek a miénkhez hasonló működési körrel fiókbizottságokat, ren-

dem. Megnyit az ajtó s a szobalány hamiskás mosolylyal következő levélkét nyújtja át:

„Azt hiszem, tegnapi fogadásunknak köszönhetem megjelenséset s talán készen hozza az előttem még most is lehetetlennek látszó különös cikket. Bocsnát, most nem fogadhatom el, adja csak át a szobalánynak. Adósává lettem s kíváncsi vagyok, holnap minden fejéze ki óhaját. B. . . .“

A hold fénye lehetett csak halványabb mint én, midőn e kis levélkét átolvastam, melyből a véletlen vagy talán a kínzó szándék éppen azon undok betűt hagyta el, mely eddig is annyira aggodalmat idézett föl, minőket még eddig soha át nem éltem.

— „Tessék átadni a cikket, a nagyságos asszony azt óhajta“ szavakkal ijeszt föl bámulatomból a szobalány. Minden betűt egyetlen egy kivételével szabad használnom, csak egy a tilos s én ez egy tiltott nélkül nem tudok megenni. Az éden ajtajában álló argyalt láttam magam előtt állani lángoló palossal, hogy előző boldogságom édenéből, mint Adám ősatyánkat, mivel a tilalmat megszegtem. Megszégyentülve alig tudam kinyögni e piczi szót is: nincs! Kaptam kalapom, siettem tovább ki mesze . . . messze a szabadba. Tudtam is én, hova visznek lábaim?! Üzött, égette kezemet a kis levélke, melyből csak az az átkozott egyetlen egy betű hiányzott s fölöttem diadalmaskodva boldogságomat is eltemeti. Úvegház előtt álltam, azonnal szembe tüntek a kaméliák. A felügyelő készséggel nyitja ajtót, magasztalá szép kedvenceit, a különféle színekben diszáló jáczintokat s fesledző tulipánokat.

— Nekem csak kámélia kell, még pedig sok, minden nyolcz napban nyolcz, m ajd holnap megüzenem hova és kinek fogja elszállítani.

— Igen is pontosan teljesítem nagyságod megbízásait, hiszem, meg lesz szolgálatommal elégedve.

Megütöttem e válaszon, hisz'ebben sincs benn az a betű, mely mint futó vadat a nyomában csaholó farka — éjjel nappal üldözött. A kis levél, az előbbi válasz a nélkül szűletett, csak egyedül én . . . én nem tudnék megenni nélkül? Ez lehetetlen! — Siettem haza. Kihégyezve ott fekvőt asztalomon egy csomó pajlbász, talán ezek jobb szolgálatot tesznek mint a toll. Sajátságos az a költői hangulat! Néha futó szélvészént magával kap bennünket s hódolunk kell a műsának, ha tetszik ha nem, míg más alkalommal legbensőbb szívünk mélyéből fakadó esdőköl-

dezzenek ünnepélyeket, terjeszszék Táncsics műveit; álljanak e fiókbizottságok szerves összeköttetésben a központi bizottsággal. Karolja fel a sajtó is ez ügyet, ne csak egyes lapok váljanak ki ebbeli kötelességük teljesítése által.

A nemzet, hisszük, meghallgatja esdő szavunkat, teljesíteni fogja kötelességét, megmenti leghívebb fiát az inség, a nyomortól, s műveinek, eszméinek terjesztése által emléket emel neki.

Tetre hazafiak!

Kelt Budapestén, 1884. január 31-én.

A TÁNCSICS-ÜNNEPÉLY BIZOTTSÁG:
Bokros József, elnök
Sverla Lajos, Hertly István és Tamási Árpád, Farkas Ede, Balogh László, Ember János, Smid Gyula, Számó Gusztáv, Edl József, Lhotka István, Sós György, Tóth Endre, biz. tagok.

A demokracia a szabadelvű clubban.

Nagyon csodálkoztam eleinte, mikor a felállított mintából megláttam, hogy a Deák Ferencz alakja háttal lesz fordulva az úgynevezett liberalis clubban.

De most már értem és bele nyugszom. Mert úgy lesz az találó.

Nyájás diskurzus közt talán épen e falak közt, a szivarfüst gőzében, a kártyák csattogtatása mellett szidják legtöbbet az ismeretes szavazás óta a méltóságos házat, amiért az most egyszerre elfordul a vérből nőtt fényes jel-szavaktól: az egyenlőség, testvériség, szóval a demokracia tanító.

Pedig az legalább nyíltan teszi.

A szabadelvű párt ezt a két úres frázist mint két szilaj csikót a kocsija elé fogja, amikor el akar valahová jutni, — de mihelyt otthon van, legott istállóba zárja a pegazusokat.

Mindössze négy nap előtt esett meg szórol szóra a következő adoma, mely ha igaz, erősen illusztrálja a társadalmi hangot ott; ha pedig csak költött, akkor abban van a jelentősége, hogy tökéletesen igaznak látszik.

A nagy teremben többen tarokkozának együtt. Fogdosták a pagátot, mely meglehetősen hasonlít most Tiszához. Akárhányszor fogják is el, azért mégis csak ő a honneur, a következő osztásban.

Ott ültek, üldögéltek gróf Bánffy Béla, Csatári Grosz, az orosz konzul stb.

— Herr Grosz ön oszt most — mondja a muszka konzul németül, mert a kártyabeli királyok diplomatiai nyelve a szabadelvű clubban a német.

— Ich bin kein Grosz — mondja Csatári bosszúsan — meine Name i Csatári.

— Also Herr Csatári.

— Ich bin von Csatári — igazítja helyre a nagy érdemű orvos még bosszusabban.

Az orosz konzul arca kigyul erre. Mert hát mégis mit szól ehhez a felséges czár, ha megtudja, hogy az ő personalisát. kétszer meri valaki helyre igazítani s fiuom gúnyos mosollyal fordul Bánffy felé:

— Kedves gróf! Hallott ön valamit ami Pál czárunkról? Igen kedélyes ember volt, S épen nem nyugolt egy csöpet sem. Volt egy kincstári bérijöze, egy feltulvalkodott német származású úr, akinek egy igen szembe-tünő pup volt a hátán. Ez is elég baj volt, de még ennél is nagyobb az, hogy Zweibuckelig volt a vezetékneve ami-

sünket is gúnykaczajjal viszonozza, kegyetlen a szelid angyal, nincs szívében egy cseppnyi számalom sem.

Folyt a munka, könnyen siklott tova az előttem fekvő lapon mint jégpályán az ón, készült a költemény s ha hivatalos kötelességem el nem szó lit, talán el is készül, csak egy szak kell még s enyém a győzelem. De fájdalom el kell hagynom még az özönvízként elem tudoló eszméket és gondolatokat is s teljesíteni azt, mi kötelesség. Soha ily nehéz szívvvel nem távoztam asztalomtól.

Boldog este volt, midőn ismét szobámba léptem. Első dolgom volt átolvasni, mit győzelem itasan lehagolt kedvvel el kelle hagynom. Amulást bámulást követ, itt is ott is földugja fejét, mint tiszta buza vetés közt a pipacs, a minden győzelmi diadalt megemmisítő ellenség. Meglakolsz most, tűzbe vedel. S begyújtottam a kandallóba. Pattogott s dühödten zuhogott a kandallóban, magam pedig csibukot véve egykedvű megadással bámultam divánom szögletéből a fölcsapkodó lángok világa mellett a hatalmas füstfelleg, mely pipámból, mint lázongó vulkánból kiemelkedett. Egymás után vonultak el szemem előtt a lefolyt két nap izgató eseményei, a névjegy a szép bájós özvegy, úgy tűndökölt fenséges homlokának két napja, talán még a sasszemek is megvakultak volna fényükbe tekintve, még szebb még igézőbb volt az mint a leglázasabb képzelet költői eszménye. Hallottam csengő szavát, melylyel a cikket óhajította s láttam piczi kezét felém nyujtva, hogy átvegye, mit olvasni lelkenedezve vágott. Készen volt, nyujtom feléje s oh bal végzet játéka, csak álmodtam! A ezikk helyett csak csibukom volt kezemben! Azonban jól emlékeztem, hogy amint végig álmodtam, nem volt benne a szépen gyűlölte betű!

Megvan! Győzelem! Enyém a fogadás!

Villámként cikázott tova az ón, feste szögletes és egyenes betűt, fölhasználta mind-mind, csak azt az jegyet nem!

Másnap siettem hozzá. Atadtam, lázas sietséggel futotta át, elolvasta mint k. olvasóim im itt elolvasták.

— Meghajlom a győző előtt, mi legyen a jutalom?

— Sokáig néztem a kék eget, azt mondják, ott honol a boldogság. Én a kék eget megaláltam itt e földön nagysád szemében, nyujtsa kezét s vezessen a boldogsághoz.

Ma a szép özvegy nőin s imádom a kedves Borcsát. Solaja Alajos.

ért aztán egész Szentpétervárot utánna kiabálták a gyerekek „Zweibuckelig Zweibuckelig.“

Annira elkeveredett erre Zweibuckelig uram, felment a császár elé panaszra, hogy ő tul nem éli azt a csufaságot, tegyen intézkedéseket Ő Felsége.

Kedves uram — mondá I. Pál mosolyogva — Egy pupot levehetek önrel az igaz de azon a másikon, amit az Isten adott, nem segíthet sem csári ukáz — sem diploma! Eddig van ez a történet kedves Bánffy . . . hol is hagy-tuk csak el? Igen igen. Őn oszt kedves Herr von Csátári . . . Ez a megtörtént adoma sorba jár azóta a szabadelvű kör tagjai közt Mindenki nevet rajta és mindenki igen szellemesnek találja I. Pált.

Mikszáth Kálmán.

Dömötör Pál „Ujabb költeményei.“

Dömötör Pál neve nem új az irodalomban. Kedves, érzelmes dalai ősmérté tettek őt már évek előtt, s ha első kötetének megjelenése óta ritkábban lépett is ki a nyilvánosság elé, az irodalmi világnak még mindig régi jó ősmérese. Kültői egyénisége sem változott azóta semmit. Ugyanaz a mély érzésű, gyöngéd kedélyű poeta nyilatkozik az „Ujabb költemények“ben, a kat a régebbi kötetből ősmertünk és szerettünk meg. Nem valami nagy-szabású költő, a ki merész fantáziával az eget ostromolja vagy mély eszmékkel a lét titkait fűrészli; az ő szívét betölti a családi élet, melyen kívül alig is keres tárgyat dalaihoz. Kültészetét ő maga jellemzi legjobban ezzel a szép kis verssel:

AZ A KÖLTŐI . . .

Az a költői, az, a mi szép:
Virágos hegy, völgy — csillagos ég,
Ragyogó sugarak, — fényes szemek,
Bárányfelhősékek, — kis gyermekek.

Az a költői, az, a mi szép:
Bűbajos öszhang, — édes beszéd,
Szeretők csókjai, — zengő dalok,
— S bimbónyi kis szája, a mint gagyog...

Az a költői, az, a mi szép:
Érteni egymás tekintetét,
Híven megosztani, mit a nap ad,
S kis gyermek ajkán: „jó éjszakát!“

Nincs kifogásunk e definíció ellen s azt sem tartjuk magában véve hiánynak, hogy Dömötör költeményei három negyed részénél nem mozdul ki felesége és gyermekei köréből. De az már hiba, hogy e versek közül jó néhány nagyon is házias pongyolában jelenik meg, mintha szerzőjük nem irodalmi ember, hanem csak dilettans volna, a ki nem a közönségnek, hanem a maga privát mulatóságára ír. Nem azt mondunk ezzel, mintha volna a kötetben csak egyetlen vers is, mely teljesen nélkülözne minden érdemet. De van több darab (p. o. A fecskék. Tél felé, Blanka emléke, stb.) a melynek szerkezete laza, szét folyó.

Szerencsére, az e fajta versek kisebb számmal vannak. A túlnyomó rész határozottan arról tesz bizonyosságot, hogy Dömötör Pál igazi poeta, a kinek van miről írnia és tud is írni. Legnagyobb előnye az igazi közvetlenség, úgy hogy a kötet jóformán egy jó biográfia benyomását teszi az olvasóra. A mit leír, azt mind érzi is, s a hogy leírja, meggyőző bennünket őszinteségről. Az „Őszi esték“, „Dalok a mindenségről“, a „Gyermekhangok“, „Dér lepi a fakat“, stb. igazi gyöngyök, melyek magokban elegendők arra, hogy a kötetet értékessé tegyék. Itt a családi körben van Dömötör igazán otthon, s ha erről énekel, mindenkor meghat és gyönyörködhet. A mint tárgyért máshova fordul, p. o. magasabb filozófiai eszméket fejteget, (p. o. „Imádkoz Isten!“ „Hi mnuszt nekik“, zavarossá lesz. Az ilyen nagy gondolatokat az ő könnyű, kecses lantja csak dadogva tudja kifejezni. Annál jobb rá nézve is, a közönségre nézve is, hogy csak nagyon ritkán kalandozik el családjá édes köréből.

Midőn még egyszer a közönség szíves érdeklődésébe ajánlanók a nyomdai tekintetben is díszes kötetet, hadd közlünk még itt mutatásban két szép verset.

AZ ŐSZI ESTÉK.

Itt vannak már az őszi esték.
Szép őszi esték, csendesek:
Több jut az életörömeiből,
S életrajból kevesebb.

A nap nem oly fárasztó hosszú —
S nem oly rövid az est nekem;
Oh még inkább tiéd vagyok most,
Édes családi életem!

Rég elszállott a golya, fecske...
A lég olyan hűvös, hideg!
Mi is beljebb húzódnak mostan
Fészekünkbe — én s az enyimek.

Megadja azt a kandalló-láng,
Mit a nap fénye megtagad,
S madárjaj még fölül nem multa
A vidám gyermekajakakat.

— És folynak a szép őszi esték...
Olyan vidáman, csendesén, —
Mind oly szelíd! s mindegyik mégis
Nyomot hagy szívem s lelkemen

Lelkemben csak az álomképek,
Szívemben csak a szeretet:
Mellettem ifjú feleségem,
S körültem játszó gyermekek.

SZABADSÁGON.

Szabad vagyok a gondoktól,
A mennyire lehetek.
Nem zaklatnak legalább a
Pörlekedő emberek.

Főre most, akták csomói!
Főre „corpus-juris“-ok!
Nem paragrafus, de verset
Olvasok most — és írok.

Nem jut bár Thémisz füébe,
Ha megzendül most a dal,
Mire hogy haragszik, értem:
Koros már, nem fiatal.

S nem az édes, légy beszédhez,
De perparvarhoz szokott.
Ugy tanulta hajdanában
Olympuson a jogot.

Zsémbe hát, ha concertjébe
Egy poeta bele szól,
Curiális stíl helyett a
Strófiák piánóiból.

Mikor az ő stylusában
Harcz, háboru agyargoz,
És e harcához, perparvarhoz
Értetek a magyarok!

No de most fülébe nem jut,
Hogyha megzendül a dal, —
Mert az „otthon“ nem fog lenni
Egy második hivatal.

És ha jőne, nagytkas aktát
Szép szerén csempészni be:
Apolóra mondom azt, hogy
Nem bocsátom őt ide!

Csak a kulcslyukon beszélünk.
És szólan így fogok:
„Nincs szerencsém itthon lenni,
Mert az Olympion vagyok.“

Egy kis lelki tüdőlért,
Vigasztaló dalokért,
S jobb jövődö reményének
Biztató sugáráért!

Hirek.

— **A becsületsértés miatt** elítélt Erdélyi Gyula úr, a B. K. szerkesztője, a rá kimért 1 havi fogságot mult hó 28 án csütörtökön kedte meg a helybeli járásbíró-ság fogházában.

— **Kedélyes halvacso**ra volt e hó 27-én a Wagner-féle vendéglőben. A mintegy száz főnyi társaságban képviselve volt városunk társas életének minden osztálya s együtt mulatott szép rendben, jó egyetértésben kora hajnalig. A fiatalok egy kis táncot is rögtönzöttek; s ugyancsak megpörgette a jelen volt kevés számú hölgyeket.

— **Lapunk mai tárczája**, mely igen jeles tollból ered, egy kis fogadásnak köszönheti keletkezését. A fogadás tárgya: lehet-e magyar nyelven egy cikket r betű nélkül megírni. Szellemes munkatársunk, ki erre vállalkozott, a fogadást meg is nyerte, a mint erről t. olvasóink magából a cikkből meggyőződhetnek.

— **A tataházi polgári kör** — mint velünk tudatják, — Olay Lajos orsz. képviselőt egyhangulag tiszteletbeli elnökévé választotta. A közönség elismerése bizonynyal a legszebb jutalom, melyben a közpálya embe-re részesülhet.

— **Hamis tizforintos** bankjegyek vannak forgalomban Halason egy idő óta. A hamisítványok el vannak terjedve Szabadkán, Majsán, Duna-Vecsen, Fegyeházán s általában az egész vidéken. Több ilyen hamisítványt márja mult héten lefoglalt a halasi hatóság. A bankjegyek rajza és metszése nagy pontossággal van kivíve, hamis voltak azonban könnyen felismerhető arról, hogy kék festékek sötétebb, mint a jó bankjegyeké, s hogy a nyomás többé-kevésbé el van mázolva. Hogy a hamisítványok honnan erednek, az még eddig nem volt kiderít-hető.

— **Jegyzői** vizsgálatra készülők előtt nem lesz érdektelen tudomást szereznii arról, kikből áll az a bizottság, mely előtt B. Bodrogh megyében vizsgálni lehet. Ime itt hozzuk köztudomásra: Elnök: Alispán ur, tagjai: Karácson Gyula, Mihályi János, Szalay Károly, Béke Gyula, Karvázy Zsigmond, dr. Eremin György, Karvázy Domonkos, dr. Drakulis Pál, Hrubby Mihály, Bosnyák János, Radimeczky Ferencz, Rauschenberger Adolf, Zsupánszky Lyubomir urak.

— **Vörösmarty Mihály munkáit** nemsokára a magyar olyasó közönség teljesen fogja bírhatni, Mehner Vilmos legközelebb megindítja a vállalatot s már kibocsátotta az előfizetési felhívást, melyből idézzük a következőket: „A kiadás rendezését, az erre legilletékesebb írónk, Gyulai Pál volt szíves magára vállalni nemcsak, hanem ugyan ő fogja az egyes műveket jegyzetekkel kísélni, ami a kiadás becsét kétségen kívül emelni fogja. Az egész mű nyolcz kötetben jelen meg és pedig úgy, hogy f. évi május havától kezdve minden két hónapban jelen meg egy kötet. A nyolcz vaskos kötetnek ára: füzve 20 frt, pompás díszkötésben, arany metszéssel és vágással 30 fr. Előfizetési árul 5 frt küldendő be, mely összeg az utolsó két kötet szállításánál levonásba fog hozatni. A szállítás köte-tenként bérmentve, utánvétellel, fog történni.“

— **Felső-Szent-Ivánról** írják nekünk, hogy az odaváló fiatalok a mult hó 23 án műkedvelő előadásá-

összekötött táncvigalmat rendezett. Előadták a „Falu rosszá“-t, a következő szereposztással: Feledi Gáspár bíró Csapláros János, Lajos, Boris gyermekei Karaszi Mihály, Bandl Irma, Bárti Teresi Bandl Klementin, Gündör Sándor Reiner Samu, Finum Rózi Kancsár Ilona, Csapó Par-csetits Kálmán, Sulyokné Matyaskó Irma, Tarisznyásné Par-csetits Teréz, Csapóné Par-csetits Örzse, Egy öreg pa-raszt Kiss István, Megyei csendbízes Berger Ignác, Kó-nya kántor Bagó, Gonosz Pista Hochberger Adolf, Go-noszné Hutovits Paulina, Első cigány Harl Adolf, Czim-balmos Gavlik Kálmán, Cserebogár Jóska Deák György, Makhetes Grünfelder Mihály, neje Grünfelder Teréz. A minden tekintetben sikerült előadást tánc követte, mely-nek csak a hajnal vetett véget. A mulatság anyagilag is sikerült, a mennyiben a bevétel volt 123 frt 66 kr, a ki-adás 101 frt 43 kr, s így még 22 frt 22 kr. maradt jóté-kony célra, szegény iskolás nyervekek felruházására.

— **Kinek a bogara?** Hogy a mérnök urak ál-talában nem nagy kimélettel viseltetnek az élő fák iránt, tapasztalatból tudjuk, mert ha méréseket tesznek és egy fa utjokba esik, azt kéréllhetlenül ledöntik. Nálunk van valaki, a kiben ez a tulajdonság egész mániává fejlődött, s már nem egyes fákat, hanem egész fasorokat, és ligete-ket irtat, ha mindjárt utján kívüli esnek is. Valóban meg-döbbenéssel szemléltük a vad dühösséget, melylyel ez a fapusztító úr a posványosi töltés oldalán diszlo nagy fakat irgalmatlanul dönteti; bizonyára azért, hogy árvíz esetén a rohanó úr a laza homoktöltést annál könnyebben első-pörje, melyet eddig a nagy terepélyes fák, gyengesége daczára is, megvédelmeztek. De ez még nem volt elég, le-vágatta az út mellett levő százados de még teljes ép-ségben lévő fákat is, a csatorna partján levő fiatal ligetet pedig teljesen kiirtotta. Valjon miért? Hogy a város kör-nyékét e diszitó és semminek utjában nem álló koronájá-tól megfoszsza; hogy e helyeket, melyek a lakosságnak üdítő menedékhelyül szolgáltak, kietlen sivataggá tegye? Kinek a bölcsessége ez s kitől ered ez a buzgalom: a ta-nácstól-e közösen, vagy a mérnök urtól solo, nem tud-juk; de azt mindenesetre szükségesnek tartjuk, hogy az élőfák ellen viselt kereszties hadjáratot valaki a tvhatósági közgyűlésen szóba hozza.

— **„Magyar Nemzetgazda.“** E czim alatt új év óta Mende Bódog volt országgyűlési képviselő szer-kesztése mellett Budapesten hézagpótló szaklap jelenik meg a közgazdaság, ipar, kereskedelem, pénzügy, közle-keedés és biztosítás köréből. Tájékoztottság, sokoldalúság, alapos és mégis vonzó előadás tünteti ki, s a fővárosi sajtó minden számát egyhangú dicsérettel fogadta. És valóban e lap bizvást versenyezhet a külföld hasonnemű vállalataival. A legelső szakírók csoportosulnak körülötte és szép kiállításáról a Franklin-társulat nyomdája gondoskodik. A legmelegebben ajánljuk tehát mindazoknak, kik gaz-dasági és pénzügyi kérdések iránt érdeklődnek, de külö-nösen is a pénzügyintézeteknél érdekelteknek, részvényesek-nek és biztosított feleknek, a kiknek érdekeit e heti lap állandóan szemmel tartja. A „Magyar Nemzetgazda“ elő-fizetési ára, félévre 5 frt. Kiadóhivatala: Budapest, Sugár-ut 86. sz.

Közgazdaság.

A selyemtenyésztésről.

A hazai selyemtenyésztés és selyemipar ed-digi fejlődéséről és mai állásáról figyelemreméltó jelentést terjesztett Bezeredy Pál, a selyemte-nyésztés emelése céljából kiküldött miniszteri meghatalmazott a földm., ipar és keresk. minisz-ter elé. A mig egyrészt örömmel látjuk, hogy e fontos ügy jó kezekbe van letéve, másrészt azt is tapasztalhatjuk, hogy a selyemtenyésztés és se-lyemipar ügye hazánkban napról-napra halad. Bes-zeredy ur terjedelmes jelentéséből érdemesnek tartjuk az ügy mai állásának megismertetésére a következő főbb részeket kivonni:

Örömmel konstatalhatom, hogy Magyaror-szágnak ma, bár szűkebb körben mozgó, de ezen körben már is virágzó selyem-ipara tényleg ismét van; s ha nem is kecsgetetem magamat azzal, hogy ezen iparág mai kiterjedésében, nemzetgaz-dasági szempontból már is fontossággal bír, de ma-ga azon körülmény, hogy ennyi eredményt elér-nünk sikerült, eléggé igazolja azon nemzetgazda-sági szempontból kiválóan fontos tény, hogy Ma-gyarországon a selyem-ipar igen is meghonosítha-tó, valamint azt, hogy a méltóságod vezetésé alatt álló miniszterium ez irányban kifejített működése helyes volt.

Rendkívül fontos dolog a selyemtenyésztés fokozatos fejlesztésére nézve, hogy a szederfate-nyésztés terjedése nem bizatik a véletlenre és egyesek jóakarására, hanem ott, a hol szükséges, parancsoló rendszabályok is alkalmazásba vétet-nek. Miután egyeseket a selyemipar előnyeiről előzetesen meggyőzni alig lehet, e nélkül pedig őket a szederfa tenyésztésére sem lehet rábírní, s miután a selyemipar oly vidékeken, a hol nagyobb mennyiségű szederfák nincsenek, nem létesíthető, a kijelölt cél elérése csakis úgy válik lehetséges-sé, ha a községek az alkalmas vidékeken a sze-derfatenyésztésre köteleztetnek, s minden egyes községben feiskolák rendszeresíttetnek; mi ha nem történnék, azon sajnós kilátással állanánk

ezemben, hogy az eddig elért és oly szép jövővel kecsegtető eredmény is mihamarább ismét megsemmisülne.

A szegzárdi selyemtenyésztő intézet az 1880. év óta kiöszott: 1831 liter szedermagot, 29,564 darab szederfát, 500 drb szederfacsemetét.

Az egész üzlet két részre oszlik, ugymint a gubók előállítására és a gubók feldolgozására. A gubók előállítására vonatkozólag a mi a gubók mennyiségét illeti, ez az 1880 ik év óta örvedentesen szaporodott; az 1879 ik évben termelt és összesen 2809 frt 89 krért beváltott 2507 kiló gubóval szemben az 1883 ik évben a gubótermelés már 72,142 kiló 26 dékára szaporodott és a tenyésztőknek 78,185 frt 11 kr fizetett beváltási ár fejében.

A gubótermés minőségében különben határozott javulás állott be. A termésnek legnagyobb részét ugyan helyiség hiányában nem lehetett úgy ápolni, mint a hogy kellett volna, gubóink minősége mindazáltal mintegy 10%-al javult a múlt évihez képest; bár épen a hiányos gondozás következtében az olaszországi gubóknál még mintegy 7—8%-al hátrább áll. Reményelem azonban, hogy a nagyméltóságod által kegyesen engedélyezett épületbővítések által jövőre elég helyiségünk fog lenni a készlet számára, és az ezen évben a gubók eltartása körül tapasztalt hátrányok többé nem fognak előfordulni.

A mi a selyemtenyésztésnek a termelőkre való jövedelmét illeti, a mi tenyésztőink gubóiért kilonként átlag, együttvéve az első és második osztályt 1 frt 4 kr vagyis 2 frank 16 centimet kapnak beváltási áru. Az olaszországi tenyésztőknek 1883-ban átlag 3 frankot és 50 centimet fizettek.

Ha azonban figyelembe vesszük, hogy az olasz tenyésztő a petének unciáját 12 frankért veszi, továbbá, hogy az olasz tenyésztőnek a hernyók etetéséhez általa felhasználandó levelért, oly magas árt kell fizetni, hogy neki minden egyes kiló gubójára körülbelül egy frank szederfalevel-szedési hasznóbér esik, végre ha meggondoljuk, hogy az olasz tenyésztőnek az általa hasznóbérelt fakért a bérösszeget előre, tehát akkor is meg kell fizetni, ha tenyésztése eredménytelen marad: lehetetlen be nem látunk, hogy a mi tenyésztőink gubóiért mindenesetre kapnak annyit, mint az olasz tenyésztők, a nélkül, hogy a reménylett, és esetleg el is maradható siker fejében kockázattal kiadásokat kellene tenniük.

Ha tekintetbe vesszük, hogy Olaszországban a termelő a bevett szokás szerint — úgy mint nálunk — a petét és levelet ingyen kapja, de ez esetben egész természetesen felét a felhasznált anyagok fejében ingyen köteles azon egyének átengedni, kitől a petét és levelet kapta, tehát csak fele termése után kapta az idén az említett 3 frank 50 centime-ot, még szembevetve a magyar tenyésztők előnye, kik hasonló kedvezmény mellett egész termésüket árusíthatják el 2 frank 16 1/2 centime átlagos ár mellett.

Figyelembe veendő e mellett, hogy a mi tenyésztőink árja, az olasz tenyésztő árújánál 7—8%-al minőségére nézve hátrább áll; tehát a gubó árának emelése üzletileg nem volna igazolható, és kizárólag ezen üzlet terhére eszközölt ajándékozás lenne, mely által majdnem lehetetlen tételnék az, hogy ez üzletet magánosak vegyék át. Állítástomat leginkább bizonyítja, hogy a gubónak kilója a mai árak mellett is 1 frt 32 1/10 krba vagyis 2 frk 75 1/2 centimba került, míg a selyemfonodának átadatott, és a fonógyárnak is ennyibe számtatott be. Igaz, hogy az olasz fonógyárak, az

idén 3 frank 50 centime-ért vették a gubót, de itt tekintetbe kell vennünk, hogy a magyar fonodák ezen előnye alig áll arányban ama 35—40% több kiadással, melylyel a magyar fonodák ma még a nyers anyag feldolgozásánál az olaszországi fonodákkal szemben terhelve vannak. Hogy azonban a gubókból bevett jövedelem mai nap is valódi áldás népünkre nézve, kitűnik abból, hogy tenyésztőink száma 1880. óta évenként 100%-al szaporodott. A jövedelemnél, mely a tenyésztésből származik, tekintetbe kell vennünk, hogy ez a pénz az első, mely mint jövedelem évenként a nép kezébe jut, és pedig május hóban, mikor a többi jövedelmi forrásoknak még egyike sem nyílt meg; tekintetbe kell továbbá vennünk, hogy e jövedelmet többnyire gyermekek és aggod munkája által rövid hat heti idő alatt szerzik, tehát oly munkaerő által, mely másképen értékesíthető nem volna.

Ez iparág üzése jó hatással van a nép adózási képességére is.

Az első gúzerőre berendezett selyemfonoda felállítására Magyarországon. Intézetünk működési végzettségét a fonodák berendezése képezi. Ezek felállítására határozottan szükséges a következő okokból: A gubó, mint nyers anyag ugyanis árucikket nem képezhet, mivel eltartása és gondozása legyőzhetetlen nehézségekkel jár, könnyen megromlik és értékét veszíti. Másik akadály annak, hogy a gubó mint nyersanyag árucikk legyen, abban rejlik, hogy a gubónak még préselt állapotban való szállítása is, mint az Kis-Azsiában történik, értékehez képest aránytalanul magas költségekkel jár. De ha a gubó árucikket képezne is, mégis sokkal czélszerűbb lenne a termelt selymet nem ezen alakban, hanem legombolyitva áruba bocsátani, miután a nyers gubó csak Olaszországban bir korlátolt piacczal, míg ellenben a legombolyított selyem előtt az egész világ piacza nyitva áll, a gubó feldolgozása folytán elért azon nemzetgazdasági előnyt nem is említve, hogy a nyersanyag értéke a feldolgozás folytán aránytalanul fokozódik.

Ez állítástomat statisztikai adatok támogatják.

Franciaország földművelési miniszterének az 1883-ik évi selyemparról közzétett hivatalos jelentése szerint ez év első 9 havában az egész világból Franciaországba bevitett 650,500 kiló nyers gubó 8.131,250 frank értékben, holott a további feldolgozásra szánt lefont selyem 7.644,700 kilogrammot tett ki 228.803,050 frank értékben.

Az említett év alatt szerzett tapasztalatokra vonatkozólag állíthatom, hogy ha gubóinkat nyers állapotban adtuk volna el, veszteséggel dolgoztunk volna. A fonógyár működéséről más helyen tizedesebben szólván, itt csak azt kívánom megemlíteni, hogy 1883-ban a gyár működését július 7-én kezdte meg és december 6-án fejezte be. Az előállított selyem mennyisége 2600 kiló volt. A tiszta jövedelem, habár azt még teljesen biztosan meg nem állapíthatjuk, valószínűleg kilonként 2 frt 50 kr. és 3 frt közt fog változni. Ez eredmény kizárólag a Panesován gombolyított selyem kitűnőségének köszönhető, mi abból is kitűnik, hogy noha a selymet előre eladták és a vásárló gyáros árúinkat 5 frankkal magasabb áron volt köteles átvenni, mint a selyem a tőzsdén hivatalosan jegyeztetett, az egész mennyiségből egy kilót sem utasított vissza. Az egész 2 havi munka folyamán a gyár egy napig sem volt kénytelen szünetelni. és árúink átvételénél a legkisebb nehézség sem fordult elő.

Végre a mi az egész selyemtenyésztési ügy költségeit illeti, eddig, oly ügyviteli kiadásokra, melyek vagyonértékkel fedezve nincsennek, azaz

az ipar meghonosítására, oktatásra, fatenyésztési czélokra, tenyésztők jutalmazására stb. felhasználott évenként átlag 7261 frt 39 kr. Bizonyára csekély költség az elért eredményekhez képest és buzdítás ez ügynek jövőre való minél halhatósabb felkarolására és fokozatos fejlesztésére.

Első cs. k. szab. dunagőzhajózási társaság menetrendje

f. évi február 26-tól a további rendeletig.

Személyhajók:

Bajáról Budapestre: naponta délután 3 órakor;
Bajáról Mohácsra: naponta délután 6 órakor.

Pósthajók:

Bajáról Budapestre: kedden, csütörtökön és vasárnap reggel 3 1/2 órakor.
Bajáról Orsovára: kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 3 órakor.

Üzleti tudositás.

Baja, 1884. márc. hó 1.

Árak métermázsánként:

Buza	8-80.—
Kétszeres	7.50—7.50
Rozs	7.—7.10
Arpa	6.70—6.75
Zab	6.10—6.20
Kukuricza	5.60—5.70
Köles	6.—6.10
Bab	8.20—8.50

Laptulajdonos:

Olay Lajos.

Felelős szerkesztő:

Inczédi László.

7595. sz.
tkv. 1883.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

A bajai kir. jbiróság mint tlkvi hatóság részéről a bajai takarékpénztár végrehajtató kérelme folytán Rutterschmidt Tamás és neje Schlaghammer Mária bajai lakos végrehajtást szenvedő ellen a végrehajtási újabb árverés 346 frt tőke, ennek 1878. évi december hó 10. napjától járó 8% kamatai és összesen 56 frt 95 kr eddigi valamint 7 frt 90 kr jelenlegi és a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. évi LX.t.c.z. 144. és 146. §§ ai értelmében a szabadkai kir. törvényszék területén lévő Baja város 1874 számú telekjegyzőkönyvében foglalt 2071. hr. szu. házra mely nevezett végrehajtást szenvedő felek és Rutterschmidt Alajos, ifjabb Rutterschmidt József és Rutterschmidt térj. Fábán Anna nevén áll, 1600 forint kikiáltási ár megállapítása mellett ezenel elrendeltetik és annak kebelbeli tlkvi iroda helyiségében leendő megtartására határidőül 1884. évi április hó 21. napjának d. u. 3 órája kitűzetik, mely alkalommal a jelzett ingatlan kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Az ingatlan a fent kitett árban fog kikiáltatni. Árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy óvadék képes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. járásbiróság mint tlkvi hatóság.

Baján, 1883-ik december 12.

Rác József,
kir. jbiró.

Mázoló munkákért és festékekért kezesség vállaltatik.

Van szerencsém a n. érd. közönség becses tudomására hozni, miszerint mindennemű

épület-ajtók, ablakok, szoba padlók, falak

és minden e szakmába vágó mázólo munkák a legujabb minták szerint jutányos árban elvállaltatnak.

Továbbá raktárt tartok kész olaj festékekből, melyeket magam készitek, ugy firnisz olaj, terpetin, ecsetek, száraz festékek, lakkok jutányosan kaphatók

KOPECZKY SÁNDORNÉ,

fűszer- és festék üzletében Baján.

Mázoló munkákért és festékekért kezesség vállaltatik.